

Υπάρχουν θετικές προσδοκίες για την επόμενη ημέρα ;

Αρνούμαι να ικανοποιήσω τους πονηρούληδες που πετάνε στα πόδια μας μπανανόφλουδες και κρυφογελάνε σαρδόνια και που φροντίζουν να διαμορφώνουν κάθε μέρα την ατζέντα του δημοσίου διαλόγου και τα περισσότερα πρωτοσέλιδα των συμπολιτευόμενων και των αντιπολιτευόμενων εφημερίδων, ώστε να συντηρείται η πόλωση και το τοξικό κλίμα.

Γι' αυτό και αναρωτιέμαι, τι μπορεί να κάνει τους πολίτες να αντισταθούν σ' αυτό το κλίμα, το οποίο ευνοεί την απογοήτευση και την παραίτηση, να σηκωθούν από τον καναπέ τους και να πάνε να ψηφίσουν στις εκλογές του Μαΐου 2019 και ποιές θετικές προσδοκίες θα μπορούσαν να έχουν για την επόμενη ημέρα;

Σε πρόσφατο άρθρο μου στη METAPPYΘΜΙΣΗ για «την επόμενη ημέρα των αυτοδιοικητικών εκλογών»¹ παρέπεμπα σε μια πρότασή μου «Για μια Νέα Διοικητική Μεταρρύθμιση».²

Ένας φίλος μου, που είχε την υπομονή να διαβάσει αυτά τα δύο κείμενα, με πήρε στο τηλέφωνο και μου τα έψαλε : *«Παναγιώτη, προτείνεις ως βασικό στόχο μιας Νέας Διοικητικής Μεταρρύθμισης την προώθηση της Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης με «την ενίσχυση του επιτελικού ρόλου του Κράτους με ανα-οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ Κεντρικής Διοίκησης – Περιφερειών – Δήμων και τη διασφάλιση των συστημικών σχέσεων και της διαλειτουργικότητάς τους, με κατεύθυνση την αποκέντρωση, την επικουρικότητα και την εγγύτητα παροχής των υπηρεσιών στους πολίτες και τις επιχειρήσεις». Στ' αλήθεια περιμένεις ο μέσος πολίτης να αντιληφθεί αυτή την αργό και να νιώσει ότι με την «πολυεπίπεδη διακυβέρνηση» θα βελτιωθεί η καθημερινότητά του και οι σχέσεις του με το κράτος;*

Ο φίλος μου έχει δίκιο, πρέπει να εξηγήσουμε στους πολίτες τι σημαίνουν αυτά για την καθημερινή ζωή, ώστε οι αντίστοιχες προσδοκίες τους να γίνουν ισχυρό εκλογικό κίνητρο για τους πολιτικούς (βουλευτές, περιφερειάρχες και δημάρχους).

Θα ξεκινήσω από τα προβλήματα της σημερινής λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, περιλαμβανομένης της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Βλέπουμε ή διαβάζουμε συχνά ότι υπάρχουν επικαλύψεις αρμοδιοτήτων μεταξύ υπουργείων, περιφερειών και δήμων, ότι οι δημόσιοι φορείς δεν συνεργάζονται γιατί είναι “silos”, ότι υπάρχει πολυνομία και κακονομία και ότι η αδειοδότηση έργων και παραγωγικών επενδύσεων είναι γραφειοκρατική και

¹ Π. Μαΐστρος, 01/11/2018, «Η επόμενη ημέρα των αυτοδιοικητικών εκλογών», Metarithmisi.gr.

² Π. Μαΐστρος, 1/10/2018, «Για μια Νέα Διοικητική Μεταρρύθμιση», <http://publicpolicies.blogspot.com/>

ακολουθεί μια πολύπλοκη διαδρομή από υπηρεσία σε υπηρεσία. Οπότε τελικά οι παρεχόμενες στους πολίτες και τις επιχειρήσεις υπηρεσίες χρειάζεται να υπερπηδήσουν τις επικαλύψεις, να διατρήσουν τα “silos”, να εφεύρουν ερμηνείες του νομικού πλαισίου και να παρακάμψουν τις πολύπλοκες διαδρομές.

Κατά τη γνώμη μου η βασική αιτία είναι ότι η κεντρική και η αποκεντρωμένη δημόσια διοίκηση, οι περιφέρειες και οι δήμοι, παρότι ονομάζονται διοικητικό σύστημα δεν αποτελούν «σύστημα», γιατί υπάρχουν μεταξύ τους «σύνορα».

Πίσω από το πρόβλημα αυτό βρίσκεται το γεγονός ότι η συνταγματικά κατοχυρωμένη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια κάθε διοικητικού επιπέδου, αντί να οδηγεί σε υπευθυνοποίηση (accountability), μετατρέπεται σε ανεξαρτησία δοβλετιών. Εάν προσθέσουμε και την αδυναμία μας να συνεργαζόμαστε, καταλαβαίνουμε γιατί τελικά συγκροτούμε silos που έχουν μεταξύ τους σύνορα.

Επί πολλά χρόνια και μέχρι σήμερα θεωρούμε ως πανάκεια το «ξεκαθάρισμα των αρμοδιοτήτων» και επαναλαμβάνουμε μονότονα ότι το πρόβλημα θα λυθεί με την «αλλαγή του θεσμικού πλαισίου» (η γνωστή παθογένεια της νομομανίας και του νομικού φορμαλισμού).

Άλλες φορές πάλι επαναφέρουμε το παλιοκαιρισμένο σύνθημα «χρειάζεται αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και πόρων», η οποία στην πράξη δεν είναι εύκολη με την «χωρική» μεταφορά, αλλά μόνο με τη «διοικητική» μεταφορά και μάλιστα συγκροτημένων δομών (δηλαδή ουσιαστικά με την αλλαγή της διοικητικής υπαγωγής τους).

Ελπίζω να αρχίσουμε πλέον να αντιλαμβανόμαστε ότι η όλο και μεγαλύτερη πολυπλοκότητα των δημόσιων πολιτικών δεν αντιμετωπίζεται με γραμμικές λύσεις και μόνο με νόμους, αλλά χρειάζεται επιχειρησιακή αντίληψη και σύγχρονα εργαλεία πληροφορικής και επικοινωνιών.

Για παράδειγμα, «ξεκαθαρίζοντας τις αρμοδιότητες» της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων (των απορριμμάτων), θα μπορούσαμε να αναθέσουμε αυτή την αρμοδιότητα μόνο σε ένα δημόσιο φορέα; Αμ, δε !

Η κεντρική δημόσια διοίκηση (τουλάχιστον τρία υπουργεία) έχει την ευθύνη να σχεδιάσει το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), να εκπονήσει το κανονιστικό πλαίσιο και να χρηματοδοτήσει τις υποδομές, οι περιφέρειες έχουν την ευθύνη να σχεδιάσουν τα Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) και να τα συνδέσουν με τους στόχους της περιφερειακής ανάπτυξης, οι δήμοι να συλλέγουν τα απορρίμματα προωθώντας την ανακύκλωσή τους και να ευαισθητοποιούν τους πολίτες και οι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ) να διασφαλίζουν την επεξεργασία και τη διάθεση των απορριμμάτων.

Είμαστε υποχρεωμένοι να αποδεχτούμε ότι οι παραπάνω λειτουργίες αντιστοιχούν στις αρμοδιότητες των εν λόγω φορέων με βάση την αποστολή καθενός. Οπότε τι πρέπει να γίνει; Υπάρχει κάποιος «αυτόματος πιλότος» που θα τους συντονίζει ώστε να συλλειτουργήσουν ως «ενιαίο διοικητικό σύστημα διαχείρισης των απορριμμάτων», χωρίς κενά και επικαλύψεις; Τα πρόστιμα που συνεχίζει να επιβάλλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη χώρα μας για τον τομέα των απορριμμάτων είναι αδιάψευστος μάρτυρας αυτής της αδυναμίας.

Τι έρχεται να προτείνει η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση με διασφάλιση των συστημικών σχέσεων και της διαλειτουργικότητας;

Ότι θα συνδεθούν όλοι αυτοί οι δημόσιοι φορείς ως ενιαίο διοικητικό σύστημα με ένα Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ), ότι στο πλαίσιο του συστήματος θα επανα-οριοθετήσουμε τις αρμοδιότητές τους (ώστε κάθε δημόσιος φορέας να έχει διακριτή πολιτική και διοικητική ευθύνη), αλλά και θα διασφαλίσουμε τις σχέσεις τους, ώστε να συλλειτουργούν συστημικά, δηλαδή οι λειτουργίες τους να αποτελούν μια «ενιαία γραμμή παραγωγής» χωρίς εσωτερικά σύνορα, προκειμένου να παρέχουν «υπηρεσίες χωρίς ραφές» (seamless services).

Ο πολίτης ενδιαφέρεται να μην υπάρχουν σκουπίδια στους δρόμους, να μην συναντά περιστατικές χωματερές και να μειώνονται τα τέλη καθαριότητας που πληρώνει, όταν συμβάλλει στην ανακύκλωση. Γι' αυτόν το κράτος είναι ενιαίο. Δεν τον απασχολεί πώς κατανέμει εσωτερικά η δημόσια διοίκηση τους ρόλους και τις λειτουργίες σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, είναι όμως διατεθειμένος να επιβραβεύσει πολιτικά όποιον ασκεί αποτελεσματικά το ρόλο του. Φυσικά προτιμά τον σημαντικότερο ρόλο να τον ασκούν οι αιρετοί που είναι πιο κοντά του (χάρης στην «αποκέντρωση και την εγγύτητα παροχής των υπηρεσιών»), γιατί έχει ευκολότερη πρόσβαση σε αυτούς.

Οι πολίτες ενοχλούνται με την «τιμαριοποίηση» του διοικητικού συστήματος και με την αλληλο-επίρριψη των ευθυνών. Γι' αυτό και εκτιμούν τα ΚΕΠ που έχουν πετύχει να διατρήσουν τα "silos" και να αποτελούν τα "front offices" της δημόσιας διοίκησης.

Το ίδιο μοντέλο συστημικής λειτουργίας μπορεί να εφαρμοστεί σε πολλές δημόσιες πολιτικές:

- στη διαχείριση του πόσιμου νερού, για την οποία έχουν αρμοδιότητες κυρίως η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, το Υπουργείο Εσωτερικών, οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και οι Δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης-αποχέτευσης,
- στην περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων και δραστηριοτήτων, για την οποία έχουν αρμοδιότητες κυρίως το Υπουργείο Περιβάλλοντος και

Ενέργειας, οι Αρχαιολογικές Υπηρεσίες, οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και οι Περιφέρειες,

- στην αδειοδότηση των επιχειρήσεων, για την οποία έχουν αρμοδιότητες κυρίως το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (και άλλα Υπουργεία, ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων), οι ΔΟΥ, τα Επιμελητήρια, οι Περιφέρειες και οι Δήμοι,
- στη διαχείριση των κινδύνων από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές (δηλαδή την Πολιτική Προστασία), στην οποία έχουν αρμοδιότητες κυρίως η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, το Λιμενικό, η Πυροσβεστική Υπηρεσία, τα Δασαρχεία, οι Περιφέρειες και οι Δήμοι, συνεπικουρούμενοι από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών κλπ, κλπ.

Ελπίζω να καταλαβαίνουμε πια, ότι επειδή δεν τα καταφέρνουμε στον συντονισμό των λειτουργιών μιας δημόσιας πολιτικής, η λύση δεν είναι ο «ενιαίος φορέας», γιατί τότε διασπούμε άλλες δημόσιες πολιτικές, αλλά **η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση του ενιαίου διοικητικού συστήματος**, το οποίο αποτελείται από περισσότερους δημόσιους φορείς. Η διακυβέρνηση αυτή βασίζεται στην πρόβλεψη, τον προγραμματισμό και τον συντονισμό, αξιοποιώντας τα εργαλεία πληροφορικής και επικοινωνιών και φυσικά στη συστηματική εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού.

Ποιός πολιτικός φορέας με κυβερνητική εμπειρία ή/και ανάλογη φιλοδοξία μπορεί να πείσει τους πολίτες πως είναι έτοιμος, μετά τις επόμενες εκλογές, να μπει στη νέα εποχή;

Ποιοί υποψήφιοι περιφερειάρχες και δήμαρχοι είναι έτοιμοι, μετά τις επόμενες εκλογές, να υπερβούν την ασφάλεια του αυτοδιοικητικού φορέα τους και να διεκδικήσουν ρόλο και ευθύνες στο ενιαίο διοικητικό σύστημα της χώρας;

Αντιλαμβάνομαι ότι είναι ευκολότερο να υπόσχεται στον ταλαιπωρημένο λαό μας πως θα του λύσει τα προβλήματα με τα “λεφτόδεντρα”, αλλά γράφουν ιστορία μόνον οι πολιτικοί που δημιουργούν θετικές προσδοκίες λειτουργώντας παιδαγωγικά.